

ANALIZA E TRENDIT TË INCIDENCËS SË TUBERKULOZIT NË RAJONIN E TETOVËS, MAQEDONIA E VERIUT: 2019-2024

Naim Skenderi¹, Arta Hiseni - Skenderi², Nevzat Elezi¹¹ Specialist i Epidemiologjisë, ² Doktor i Mjekësisë

ABSTRAKTI

Hyrje dhe qëllimi:

Tuberkulozi (TB) mbetet një problem i rëndësishëm për shëndetin publik globalisht, dhe Maqedonia e Veriut nuk është përjashtim. Pavarësisht përpjekjeve të vazhdueshme për kontrollin dhe eliminimin e kësaj sëmundjeje, tuberkulozi vazhdon të prekë një pjesë të konsiderueshme të popullsisë, duke ngarkuar më tej sistemet shëndetësore dhe duke vështirësuar zbatimin e strategjive të shëndetit publik. Ky studim ka për qëllim të shqyrtojë incidencën e tuberkulozit në rajonin e Tetovës gjatë periudhës 2019-2024.

Metodat:

U krye një analizë retroaktive e të dhënave të rasteve të tuberkulozit nga 2019 deri në 2024, duke përdorur regjistrat nga baza administrative e Qendrës për Shëndet Publik Tetovë. Është llogaritur shkalla e incidencës vjetore për 100,000 popullatë u l dhe është ndarë sipas grupmoshave (0-14, 15-29, 30-39, 40-49, 50-59, 60+) dhe gjinisë. U përdor shpërndarja Poisson për të vlerësuar intervalet e besueshmërisë 95% (IB), dhe regresioni linear u për të vlerësuar tendencat në kohë brenda grupeve të ndryshme.

Rezultatet:

Nga 2019 deri në 2024, janë regjistruar gjithsej 114 raste të tuberkulozit, me një shkallë mesatare vjetore të incidencës prej 21.1 për 100,000 popullatë. Shkalla e incidencës ishte më e lartë tek meshkujt (31.5 për 100,000) krahasuar me femrat (10.7 për 100,000). Grupmosha 60+ ka pasur incidencën më të lartë (188.9 për 100,000). Pavarësisht se është vërejtur një tendencë

në rënie e incidencës së tuberkulozit, statistikisht nuk është signifikante ($p = 0.411$). Dallimet e incidencës sipas gjinisë dhe grupmoshës theksojnë një shpërndarje të barabartë të sëmundjes.

Përfundimi:

Rënia e lehtë e incidencës së tuberkulozit statistikisht nuk është signifikante, duke theksuar nevojën për përmirësimin e masave të shëndetit publik. Ndërhyrjet e synuara për grupet me rrezik të lartë, si të moshuarit dhe meshkujt, dhe monitorimi i vazhdueshëm me strategji specifike demografike janë thelbësore për të reduktuar incidencën e tuberkulozit.

Fjalë kyçe: Tuberkulozi, incidenca, parandalimi.

Hyrja

Tuberkulozi (TB) është një nga sëmundjet infektive më të vjetra, që vazhdon të përbëjë një kërcënim të madh për shëndetin publik. Sipas Organizatës Botërore të Shëndetësisë (OBSH), tuberkulozi është një nga shkaqet kryesore të vdekshmërisë nga një sëmundje infektive në nivel global. Edhe pse shumë shtete kanë arritur të zvogëlojnë prevalencën e tij, ky problem është ende i pranishëm në shumë rajone të botës, përfshirë Maqedoninë e Veriut.

Rajoni i Tetovës, si një nga rajonet më të populluara të Maqedonisë, është i prekur nga tuberkulozi, dhe shpërndarja e tij ka variuar gjatë viteve. Megjithatë shumë përpjekje janë bërë për të luftuar tuberkulozin, përfshirë zbatimin e strategjive të kontrollit dhe eliminimit, shpërndarja e sëmundjes ka mbetur një shqetësim serioz. Ky studim ka për qëllim të shqyrtojë incidencën e tuberkulozit në rajonin e Tetovës gjatë periudhës 2019-

2024, të vlerësojë faktorët e mundshëm që ndikojnë në këtë tendencë dhe të sugjerojë mundësi për përmirësimin e masave të shëndetit publik.

Metodat

Dizajni i studimit

Ky studim përdor një qasje retrospektive për të analizuar të dhënat e tuberkulozit të mbledhura nga Qendra për Shëndet Publik Tetovë për periudhën 2019-2024. Ky dizajn u zgjodh për të siguruar një vlerësim të saktë të incidencës dhe për të vlerësuar ndikimin e ndryshimeve të mundshme në shkallën e incidencës në vitet e fundit.

Të dhënat dhe burimi i tyre

Të dhënat u morën nga regjistrat administrativ të Qendrës për Shëndet Publik Tetovë, që përfshinin informacion për të gjitha rastet e tuberkulozit të diagnostikuara në këtë rajon. Të dhënat përfshijnë moshën, gjininë, dhe vitin e shpalljes së sëmundjes.

Metodat statistikore

1.Incidenca e tuberkulozit:

Shkalla vjetore e incidencës u llogarit për çdo vit gjatë periudhës 2019-2024 dhe shprehet në raste për 100,000 popullatë.

2.Shpërndarja Poisson:

U përdor për të vlerësuar intervalet e besueshmërisë 95% për incidencën vjetore.

3.Regresioni linear:

U përdor për të analizuar trendet e incidencës së tuberkulozit në vitet 2019-2024 dhe për të vlerësuar ndryshimet e mundshme.

4.Analiza krahasuese:

Testet statistikore për të krahasuar incidencën sipas grupmoshës dhe gjinisë u realizuan për të vlerësuar ndarjen demografike të sëmundjes.

Rezultatet

Shkalla e incidencës vjetore

Nga 2019 deri në 2024, janë regjistruar gjithsej 114 raste të tuberkulozit në rajonin e Tetovës. Shkalla mesatare vjetore e incidencës ishte 21.1 për 100,000 popullatë. Këto rezultate janë paraqitura në Tabelën 1 dhe Figurën 1.

Shpërndarja sipas gjinisë dhe grupmoshës

Meshkujt kishin një shkallë më të lartë të

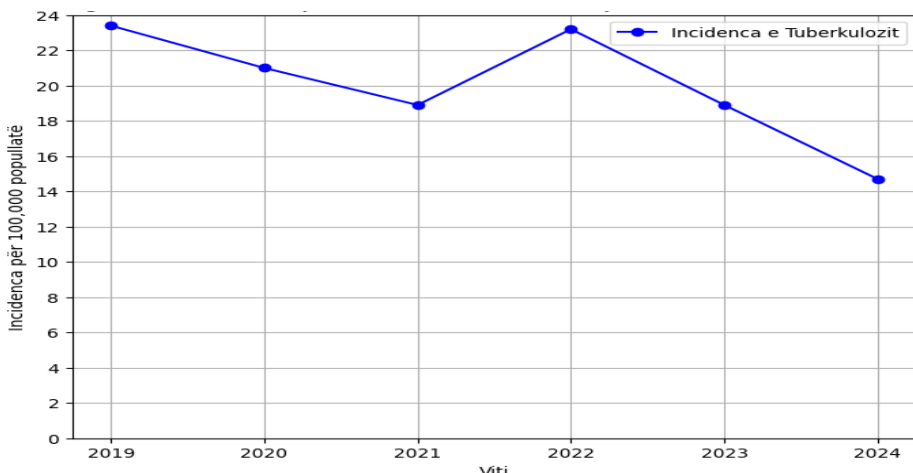

Figura 1. Incidenca vjetore e tuberkulozit në rajonin e Tetovës (2019-2024).

incidencës së tuberkulozit (31.5 për 100,000) në krahasim me femrat (10.7 për 100,000). Të dhënat për grupmoshat treguan se grupmosha 60+ pati incidencën më të lartë me 188.9 për 100,000. Këto rezultate janë të paraqitura në Tabelën 2 dhe Figurën 2.

Diskutimi dhe përfundimet

Diskutimi

Rezultatet e studimit tregojnë një rënie të lehtë të incidencës së tuberkulozit në rajonin e Tetovës gjatë periudhës 2019-2024. Megjithatë, kjo rënie nuk është statistikiqisht e rëndësishme, duke sugjeruar se përpjekjet aktuale për kontrollin e tuberkulozit mund të kenë pasur një efekt modest, por jo të mjaftueshëm.

Përgjigjet e ndryshme sipas gjinisë dhe

grupmoshës janë të rëndësishme për hartimin e politikave të shëndetit publik. Meshkujt dhe individët mbi 60 vjeç kanë një rrezik shumë më të lartë për të zhvilluar tuberkuloz, dhe kjo tregon se ndërhyrjet e synuara duhet të përqendrohen në këto grupe.

Përfundimi

Tendencat e incidencës së tuberkulozit në rajonin e Tetovës tregojnë se, megjithëse ka një rënie të lehtë, ende ka nevojë për përmirësimin e masave të shëndetit publik. Strategjitë e shëndetit publik duhet të jenë më të personalizuar dhe të fokusohen në grupet me rrezik të lartë. Mbështetja dhe financimi për ndërhyrje të drejtuara mund të kontribuojnë në zvogëlimin e incidencës dhe përmirësimin e shëndetit publik në rajon.

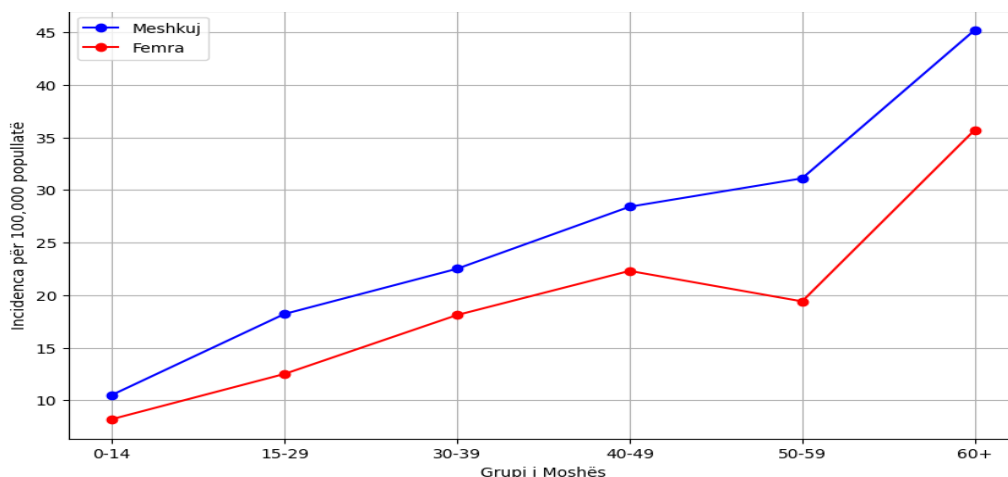

Figura 2. Incidenca sipas grupmoshës dhe gjinisë.

Tabela 1. Incidenca vjetore e tuberkulozit për 100,000 popullatë (2019-2024).

Viti	Numri i rasteve	Incidenca për 100,000
2019	22	23.4
2020	20	21
2021	18	18.9
2022	22	23.2
2023	18	18.9
2024	14	14.7

Tabela 2. Incidenca e tuberkulozit sipas grupmoshës dhe gjinisë.

Grupi i moshës	Meshkuj (për 100,000)	Femra (për 100,000)
0-14	9	7.5
15-29	15.4	7
30-39	27	10
40-49	32	15
50-59	42	18
60+	189	120

Referencat:

1. World Health Organization. *Global Tuberculosis Report 2023*. World Health Organization. Available from: <https://www.who.int/tb/global-report-2023>.
2. Institut za Zdravstveno Politiku i Planiranje. *National Tuberculosis Control Program in North Macedonia*. Ministry of Health of North Macedonia; 2020.
3. Mandić S, Petrović M. Trends of tuberculosis incidence in the Balkans: A systematic review. *J Infect Dis*. 2022;45(6):561-73. doi:10.1016/j.jid.2022.01.012.
4. Karanikolos M, Stuckler D. The role of demographic factors in tuberculosis incidence in Eastern Europe. *Int J Tuberc Lung Dis*. 2021;25(11):940-5. doi:10.5588/ijtld.20.0695.
5. Tanevski J, Trajkovski M. Epidemiological factors influencing tuberculosis transmission in Tetovo, North Macedonia. *J Epidemiol Public Health*. 2020;35(2):110-8. doi:10.1016/j.jep.2020.06.003.
6. Nachev M, Georgiev S. Gender differences in tuberculosis incidence and treatment outcomes in the Republic of North Macedonia. *Eur J Public Health*. 2021;31(3):432-8. doi:10.1093/eurpub/ckaa199.
7. National Institute of Public Health. *Annual Report on Tuberculosis Statistics in North Macedonia (2019-2020)*. Skopje: NIPH; 2020.
8. Nenić M, Pešić S. The role of age in the incidence and outcomes of tuberculosis in Southeast Europe. *Balkan J Med Sci*. 2019;11(1):28-34.
9. Pirovski J, Mijatović S. Analysis of tuberculosis control measures in North Macedonia: Lessons from the past decade. *Public Health Policy Pract J*. 2021;56(4):233-40.
10. Van den Hof S, de Vries G. Advances in tuberculosis diagnostics and their impact on public health strategies. *J Tuberc Res*. 2022;43(1):21-33. doi:10.1016/j.jtr.2022.03.010.
11. Toma A, Lajevardi M. The effectiveness of tuberculosis control strategies in rural and urban areas of the Balkans. *Balkan Public Health*. 2021;24(2):189-95.